

LIJST VAN VRAGEN

De vaste commissie voor Economische Zaken heeft de navolgende vragen over de brief van de Minister van Economische Zaken «Gaswinning Groningen en meerjarenprogramma NCG» (Kamerstuk 33 529, nr. 212) aan de Minister van Economische Zaken voorgelegd.

Voorzitter van de commissie,
Vermeij

Adjunct-griffier van de commissie,
Thomassen

- Nr. Vraag
- 1 Waarom wordt in het huidige beleid vooralsnog uitgegaan van aardbevings schade en niet van mijnbouwschade?
  - 2 Welke maatregelen worden genomen om de marktvraag naar gas te verminderen?
  - 3 Hoe wordt omgegaan met schade die ondernemers ondervinden van de aardbevingen?
  - 4 Worden ondernemers ook gecompenseerd in exploitatieschade als direct gevolg van de aardbevingen?
  - 5 Op welke manieren en voor welke bedragen wordt de komende jaren op de begrotingen rekening gehouden met het verder teruglopen van de aardgasbaten?
  - 6 Op welke manier heeft u zich ingespannen om landen die gas van Nederland afnemen aan te sporen ook extra energiebesparende maatregelen te treffen, om hun gasbehoefte terug te dringen?
  - 7 Waarom is het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) advies uit juni 2015, waarbij geadviseerd is te bepalen bij welke combinatie van jaarproductie, productieverdeling en gebouwenversterking het omslagpunt ligt naar een veiligheidsniveau dat voldoet aan een vastgestelde norm, niet overgenomen?
  - 8 Worden naast de in het energieakkoord gemaakte afspraken nog extra maatregelen genomen om de afhankelijkheid van aardgas te verminderen. Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?
  - 9 Hoeveel gas is jaarlijks nodig om puur aan de Nederlandse gasbehoefte te voldoen, zonder daarbij exportverplichtingen mee te rekenen?
  - 10 Waarom komt u met een tijdelijk besluit, terwijl in Groningen behoefte is aan duidelijkheid voor de lange termijn?
  - 11 Worden de adviezen en expertise van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) of juist van het SodM gevolgd bij de risicokaarten die gebruikt gaan worden voor het inschatten van het aardbevingsrisico?
  - 12 Wat is het verschil tussen mijnbouw- en aardbevings schade? Klopt het dat zettingsschade als gevolg van door gaswinning veroorzaakte bodemdaling niet tot aardbevings schade wordt gerekend?
  - 13 Waarom zijn de twee sets schriftelijke vragen van 13-10-2015 over «rechtsbijstandverzekering taboe voor Groningers in aardbevingsgebied» d.d. 13 oktober 2015 (2015Z19015) en over «de KNMI-kaart» d.d. 11 november 2015 (2015Z21197) en d.d. 13 november 2015 (2015Z21459) nog niet beantwoord? Kunnen deze uiterlijk beantwoord worden voor het geplande schriftelijke overleg over het gaswinningsbesluit op 19 januari 2016? Zo nee, waarom niet?
  - 14 Waarom is – ondanks rappel – de op 1 juli 2015 toegezegde brief over het meetprogramma en alle instrumenten die daarvoor worden ingezet inclusief de inzet van tiltmeters nog niet ontvangen? Kan deze ruim voor het geplande schriftelijke overleg over het gaswinningsbesluit op 19 januari worden gestuurd? Zo nee, waarom niet?
  - 15 Waaruit blijkt dat bij het winningsbesluit de veiligheid van de Groningers voorop staat? Hoe zwaar weegt de leveringszekerheid bij de bepaling van de omvang van de gaswinning uit Groningen? Heeft u na de aardbeving in Huizinge in 2012 onmiddellijk besloten dat er geen nieuwe gascontracten afgesloten mogen worden? Zo nee, waarom niet?
  - 16 Hoeveel van de voor Groningen gereserveerde 1,2 miljard euro is tot nu toe gebruikt? Hoeveel staat er in reserve?
  - 17 Wat is de reden dat bij het besluit geen rechtsmiddelen worden vermeldt?

- Nr. Vraag
- 18 Kunt u aangeven hoeveel m³ laagcalorisch gas (L-gas) voor het gasjaar 2015/2016 nodig is voor de fysieke vraag in Nederland en hoeveel m³ voor buitenlandse verplichtingen?
- 19 Kunt u aangeven hoeveel m³ L-gas jaarlijks wordt gebruikt voor de elektriciteitsproductie?
- 20 Kunt u aangeven wanneer het besluit genomen is tot het bouwen van een nieuwe stikstofinstallatie bij Zuidbroek en of het mogelijk is om dit sneller af te ronden?
- 21 Is het thans vastgesteld winningsniveau het absolute maximum voor de komende jaren?
- 22 Wat is het effect op de gasproductie als de verstevigingsoperatie niet binnen 5 jaar afgerond kan worden?
- 23 Hoeveel kubieke meters gas behelst precies de «voorlopige voorziening van de Raad van State – uitspraak van 18 november 2015»?
- 24 Van hoeveel kubieke meters gaswinning is het SodM uitgegaan, voor de uitspraak van de Raad van State van 18 november 2015 (er van uitgaande dat SodM een eigen advies uit zou brengen)?
- 25 Wat is de definitie van een «relatief koud jaar»?
- 26 Hoeveel kubieke meters gas is precies nodig om te voldoen aan de leveringszekerheid in een «relatief koud jaar», en hoeveel in een «relatief normaal jaar»?
- 27 Waarom wordt bij het vaststellen van de marktvraag naar gas niet ook een scenario meegenomen met een sterke vermindering van de marktvraag? Waarom wordt zowel de binnenlandse als de buitenlandse marktvraag gezien als vaststaand feit, terwijl het verminderen van de marktvraag prioriteit moet hebben?
- 28 Wat is het verschil tussen mijnbouw- en aardbevingsschade? Klopt het dat zettingschade als gevolg van door gaswinning veroorzaakte bodemdaling niet tot aardbevingsschade wordt gerekend? Kunt u uitleggen waarom u in uw beleid vooralsnog uitgaat van aardbevingsschade en niet van mijnbouwschade, zoals gedefinieerd in de Mijnbouwwet?
- 29 Hoe hoog is de jaarlijkse bijdrage van NAM aan het waarborgfonds mijnbouwschade? Is de bijdrage voor NAM verhoogd sinds 2012 n.a.v. de optredende mijnbouwschade?
- 30 Wat is het vermogen van het waarborgfonds mijnbouwschade per 31 december 2015?
- 31 Zijn de decentrale overheden tijdig en volledig betrokken geweest bij het genomen gaswinningsbesluit? Welke gelegenheid hebben zij gehad om inbreng te leveren?
- 32 Draagt afstemming dan wel betrokkenheid van de decentrale overheden bij het gaswinningsbesluit bij aan het herstel van vertrouwen en doet het recht aan de eerdere aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid?
- 33 Wat is de exacte rol van de regionale overheden bij het besluitvormingstraject van het (volgende) gaswinningsbesluit?
- 34 Welke opmerkingen en aanbevelingen van bewoners zijn overgenomen/ gehonoreerd door de NCG?
- 35 Waarom zijn volgens u de analyses van NAM en SodM dat de seismiciteit in alle scenario's zal toenemen in de nabije toekomst en daarmee het blijvend grote risico voor de veiligheid en de toenemende schade in het aardbevingsgebied, niet verontrustend?
- 36 Kunt u inzichtelijk maken hoeveel huishoudens in Groningen op dit moment schade hebben of hebben gehad?
- 37 Kunt u een overzicht maken van schade die herhaaldelijk optreedt aan eenzelfde woning?
- 38 Hoeveel woningen hebben schade groter dan respectievelijk 1.000 euro, 10.000 euro, 100.000 euro, en 500.000 euro?

- Nr. Vraag
- 39 Gezien dat het aantal schademeldingen is opgelopen tot 55.000, wat gaat u doen met de aanbeveling van SodM dat de mijnbouw-wet stelt dat de operator van het veld moet trachten schade te voorkomen?
- 40 Heeft u nu de enorme omvang van aardbevingsproblematiek steeds inzichtelijker wordt spijt van de recordwinning van bijna 54 miljard kuub in 2013, mede in het licht van het gegeven dat u de eerste Minister was die gewaarschuwd was door het staatstoezicht op het toenemende aardbevingsgevaar?
- 41 Hoe beoordeelt u het feit dat u eerst in 2014 aangaf dat ruim 42 miljard kuub nodig is voor de leveringszekerheid, in januari 2015 39,4 miljard kuub en in juni 2015 33 miljard kuub? Hoe verklaart u deze verschillen, en was de winning in 2014 dan per seizoen vlakker?
- 42 Welke maatregelen neemt u concreet op de middellange en lange termijn om de afhankelijkheid van aardgas te verminderen?
- 43 Over welke termijn spreekt u, als u het heeft over op de «middellange» en «lange» termijn de Nederlandse afhankelijkheid van aardgas verminderen?
- 44 Welke gelegenheid hebben de betrokken decentrale overheden gehad om op het gasbesluit voor Groningen te reageren?
- 45 Aan welke termijn wordt gedacht bij langere termijn? Wordt dan gedacht aan één, twee of drie jaar of nog langer? Wanneer wordt een besluit genomen over de lengte van deze termijn?
- 46 Is de 3 miljard m³ uit de gasopslag van Norg uiteindelijk aangewend? Is deze in zijn geheel of gedeeltelijk aangewend?
- 47 Indien op lange termijn overgeschakeld zou moeten worden op hoogcalorisch gas (H-gas), betekent dit dan dat alle gasinstallaties en CV-ketels van Nederland vervangen zullen moeten worden?
- 48 Waarop is gebaseerd dat in België uiterlijk in 2024 zal worden gestart met de ombouw van L-gas naar H-gas?
- 49 Kent u de CREG-studie uit 2007 betreffende de investeringsstop L-gasmarkt en omschakeling op H-gas?
- 50 Hoeveel bestaande L-gasapparatuur kan omgebouwd worden naar H-gasapparatuur?
- 51 Heeft België ervaring met de ombouw van L-gas apparatuur naar H-gasapparatuur? Zo ja, wat zijn de ervaringen in België en kan deze ervaring geëvalueerd en meegenomen worden bij de Nederlandse ombouw?
- 52 Kunt u aangeven waarom u niet eerder met België, Frankrijk en Duitsland bent gaan praten over mogelijkheden om versneld de Groningse gasvraag van deze landen te reduceren?
- 53 Kunt u aangeven met welke middelen/sancties u België, Frankrijk en Duitsland wilt overtuigen om de Groningse gasvraag versneld te verlagen?
- 54 Kunt u aangeven wat de consequentie is voor onze importafhankelijkheid van gas indien de wens van de Kamer om op korte termijn de kolencentrales te sluiten wordt uitgevoerd?
- 55 Klopt het dat sluiting van de kolencentrales resulteert in een toename van de elektriciteitsproductie door gascentrales waardoor de mogelijkheden worden beperkt om de Groningse gasvraag verder te verminderen?
- 56 Kunt u aangeven wat de meerkosten zijn van een hoogcalorisch gastoestel?
- 57 Waarom wordt er – na ingebruikname van de nieuwe stikstofinstallatie bij Zuidbroek – nog steeds uit gegaan van 24 miljard m³ in een relatief koud jaar en 18 miljard m³ in een warm jaar?

- Nr. Vraag
- 58 Waarom wordt pas vanaf 2020 de jaarlijkse import uit Duitsland van L-gas uit Nederland met 10% vermindert? Hoe verloopt de vermindering tot nul in 2030?
- 59 Hoeveel bedraagt de import van laagcalorisch gas door België en Frankrijk? Met hoeveel procent per jaar wordt dat in 2020 en 2024 vermindert?
- 60 Waarom worden de installaties in Duitsland per 2020 en in Frankrijk en België pas in 2024 geschikt gemaakt voor h-gas?
- 61 Op welke wijze worden mensen geïnformeerd dat per 2017 alleen nieuwe gastoestellen verkocht mogen worden die zowel op laag- als hoogcalorisch gas kunnen werken?
- 62 Betekent het feit dat landen die gas van ons importeren wordt gevraagd voorzieningen te treffen voor hoogcalorisch gas, dat we dezelfde hoeveelheid gas in de toekomst zullen exporteren maar dan van een andere samenstelling en dat de gasproductie uit de niet-Groninger gasvelden omhoog gaat?
- 63 Op welke manier wil het kabinet gebruik maken van de «ruimte die ontstaat» als de nieuwe stikstofinstallaties in gebruik wordt genomen en er minder behoefte is aan laagcalorisch gas uit Groningen?
- 64 Waarom is niet gekeken naar de risico's van lagere productiescenario's dan 21 miljard m³ per jaar?
- 65 Kunt u toelichten of, en in hoeverre kan de bouw van de stikstofinstallaties kan worden versneld?
- 66 Wie gaat de stikstofinstallatie in Zuidbroek precies aanleggen? Welk investeringsbedrag is hiermee gemeoid?
- 67 Betekent dit dat na 2030 alle laagcalorische CV-ketels vervangen zullen worden door hoogcalorische CV-ketels? Hoe lang gaat deze overgangsfase duren? Kunnen laagcalorisch gas en hoogcalorisch gas naast elkaar staan in de gasleidingen? Hoe gaat deze overgangsfase met een gemengde gasmix er in de praktijk uitzien?
- 68 Waarop wordt gebaseerd dat de seismische dreiging nu ineens een veel gunstiger beeld zou laten zien dan tot nu toe was van uitgegaan werd?
- 69 Kunt u aangeven voor hoeveel procent de kwaliteitsconversie installaties van Gasunie Transport Services (GTS) het afgelopen jaar zijn benut?
- 70 Kunt u aangeven wat de verwachte benuttingsgraad is van de kwaliteitsconversie installaties voor dit gasjaar?
- 71 Waaruit bestaat de buffer van 2 miljard m³ voor technische eventualiteiten- Bestaan hier gebruikscriteria voor? Zo ja welke?
- 72 Over hoeveel m³ maximaal in totaal spreekt de Raad van State in haar voorlopige voorziening?
- 73 Wat zijn de bepaalde voorwaarden waarvan sprake is in de voorlopige voorziening van de Raad van State?
- 74 Wat is een voldoende niveau om te voldoen aan de fysieke gasvraag in een warm jaar?
- 75 Waarom is in de 2e alinea sprake van een productie tot 33 miljard m³ in een relatief koud jaar en in de 4e alinea een hoeveelheid van 31 miljard m³ die nodig is?
- 76 Wanneer is het «aantoonbaar koud» geweest?
- 77 Waarom worden in de scenario's geen opties voor «peakshaving» meegenomen, zoals het tijdelijk afkoppelen van grootverbruikers bij extreem koude dagen?
- 78 Waarom vraagt u GasTerra niet om, binnen de bandbreedte van de leveringszekerheid, zo min mogelijk gas uit het Groningenveld te winnen?

- Nr. Vraag
- 79 Gezien alle partijen het erover eens zijn dat het verlagen van het winningsniveau leidt tot minder seismiciteit, zou dat dan niet leidend moeten zijn boven een mogelijk effect van fluctuaties wat NAM en SodM niet kunnen bewijzen noch ontkrachten? Zou hetgeen wat is aangetoond niet zwaarder moeten wegen in de afweging en motivering van het winningsniveau, zoals ook betoogd door de Raad van State?
- 80 Is het, gelet op de conclusie van NAM en SodM dat het effect van fluctuaties in de gaswinning niet duidelijk is, niet beter te focussen op het zoveel mogelijk verlagen van het winningsniveau, welk effect op het afnemen van de seismiciteit onomstreden is? Kunt u in lijn met de uitspraak van de Raad van State, overweging 31.14, motiveren waarom gekozen wordt voor een winningsniveau van 27 miljard kuub en niet voor 23 miljard kuub met name met het oog op reductie van de seismiciteit bij een lagere winning in verhouding met de mogelijke gevolgen van winningsfluctuaties? Kunt u dit kwantificeren?
- 81 Hoe weegt u het afnemen van de seismiciteit door het verlagen van het winningsniveau, zoals onomstotelijk aangetoond, af tegen het onbekende effect van seizoensgebonden fluctuaties?
- 82 Kunt u een overzicht geven van de maandelijkse fluctuaties in de winning bij een hogere winning zoals in 2013 en 2014 en de fluctuaties bij een lagere winning zoals in 2015? Waren er bij een hoge winning minder fluctuaties tussen zomer en winter?
- 83 Hoe zou het volgens u mogelijk gemaakt kunnen worden om ervoor te zorgen dat bij een relatief warme winter het winningsniveau lager kan liggen?
- 84 Kunt u toelichten hoe het systeem van de Title Transfer Facility(TTF)-markt en de vorming van gasprijzen op deze markt zich verhouden met een zo efficiënt mogelijk gebruik maken van opslag en conversie zodat de gaswinning uit het Groningenveld zover mogelijk kan worden gereduceerd en winningsfluctuaties per seizoen worden voorkomen?
- 85 Kunt u een overzicht geven van het gebruik van de conversie-installaties voor de omzetting van hoogcalorisch gas in gas van Groningen kwaliteit in 2012, 2013, 2014 en 2015?
- 86 Deelt u de mening dat uw conclusie dat «de verbeterde fysische en geologische kennis van de ondergrond heeft er onder andere toe geleid dat de seismische dreiging beter en nauwkeuriger in beeld gebracht kan worden, met als resultaat dat de seismische dreiging in het centrum van het aardbevingsgebied een veel gunstiger beeld laat zien dan waar voorheen van werd uitgegaan» selectief is omdat dit afgaat op het rapport van NAM dat fors wordt bekritiseerd door SodM, en dus onterecht een te rooskleurig beeld schetst?
- 87 Vindt het SodM zelf ook dat het gaswinningsbesluit in lijn is met het advies van het SodM? Is hiermee het seismische risico geminimaliseerd?
- 88 Waarom wordt gekozen voor een productiejaar van 1 oktober tot 1 oktober? Welke voor- en nadelen zijn er t.o.v. de systematiek tot nu toe?
- 89 Komt er voor de neerwaarts aangepaste aardgasbaten nog een nota van wijziging of suppletoire begroting? Zo ja, wanneer?

- Nr. Vraag
- 90 Hoeveel bedroegen de jaarlijkse aardgasbaten vanaf 2010 uitgesplitst naar baten uit het Groningenveld en uit de andere velden?
Hoe hoog was de gasprijs in cent per kubieke meter in deze jaren?
Welke baten per m³ leverde het Gronings gas op in deze jaren?
Wat is de verwachting van de gasbaten uit het Groningen veld respectievelijk de overige gasvelden voor de jaren 2016 tot en met 2020? Welke gasprijs respectievelijk gasbaten per m³ wordt daarbij verondersteld?
- 91 Wat is de uiterste termijn waarop het nieuw te nemen instemmingsbesluit bekend moet zijn om dit op tijd met de Kamer te bespreken?
- 92 Op welke termijn zijn de consequenties in beeld gebracht van de te hanteren veiligheidsnorm van 1 op de 100.000 per jaar?
- 93 Wat wordt concreet bedoeld met de zin: «om voor de termijn waarbinnen woningen en andere gebouwen die een veiligheidsrisico tussen 10 (-4) en 10 (-5) per jaar hebben op norm moeten worden gebracht een periode van 5 jaar te kiezen»?
- 94 Hoe ziet de concrete tijdsplanning eruit voor het nieuwe winningsplan van NAM, de adviezen van het SodM en het instemmingsbesluit van het Kabinet?
- 95 Stelt u NAM de voorwaarde dat in het nieuwe winningsplan het maatschappelijke veiligheidsrisico zoals gezamenlijk gedefinieerd door SodM en de commissie Meijdam, naast het individueel risico, wordt opgenomen? Zo nee, waarom niet?
- 96 Kunt u toezeggen dat over vijf jaar, in 2021, de norm van 10-5 geldt voor bestaande bouw en dat alle woningen hieraan voldoen? Gaat u ervoor zorgen dat deze termijn ook opgenomen wordt in het meerjarenprogramma van de NCG?
- 97 Kunt u een overzicht geven van versterkingen die tot nog toe zijn uitgevoerd? Hoeveel versterkingsprojecten zijn er nog gepland?
- 98 Op welke manier kan de productieverdeling over de clusters een bijdrage leveren aan het beperken van het seismisch risico? Is de volgorde van het beperken of sluiten van putten hierin een bepalende factor?
- 99 Wordt het onderzoek naar het beperken van fluctuaties door inzet van Norg en stikstoftoevoeging nu gedaan door de NAM, of door SodM, of door beiden?
- 100 Wat wordt bedoeld met een afkeurnorm van 10 tot de macht -4? Wat wordt er afgekeurd? En wat gebeurt er dan vervolgens?
- 101 Is er consensus over de versterkingsopgave van 3.100 woningen? Zo nee, wie is het er niet mee eens en waarom niet? Waarom is dit getal ineens veel lager dan tot nu toe werd aangenomen?
- 102 Waarop is de factor 3 gebaseerd? Wat is de onderbouwing hiervan?
- 103 Is bij het bepalen van de versterkingsopgave voor de komende 5 jaar uitgegaan van het gebied met seismische dreiging uit het advies van SodM of van de seismische dreiging op basis van de KNMI Peak ground acceleration (PGA) kaart?
- 104 Hoe verhoudt het aantal van 360 gebouwen die jaarlijks extra versterkt moeten worden zich tot het aantal meldingen van mijnbouwschade dat sinds 2012 jaarlijks binnenkomt bij NAM en CVW? Hoe verhoudt het aantal van 360 gebouwen die jaarlijks extra versterkt moeten worden zich tot het aantal gebouwen waarvan in de periode 2012–2015 is vastgesteld dat ze versterkt dienen te worden?
- 105 Kunt u het begrip maatschappelijke acceptatie definiëren en operationaliseren?

- Nr. Vraag
- 106 Hoeveel Nm³ laagcalorisch aardgas kan geproduceerd worden met 15% van de capaciteit van de stikstofinstallaties?
- 107 Wat wordt bedoeld met «eventuele stimulering van de kleine velden productie zal naar verwachting de terugloop van de productie uit Groningen niet geheel kunnen opvangen»? Om welke extra jaarlijkse productievolumes uit kleine velden gaat het? Bij welke kleine velden en met welk volume per veld wordt in dit scenario extra gestimuleerd? Gaat het ook om het aanboren van nieuwe kleine velden? Zo ja, welke?
- 108 Hoeveel monumenten (rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten) zullen versterkt moeten worden?
- 109 Op welke wijze wordt bij de versterking van monumenten rekening gehouden met het behoud van de monumentale waarde van gebouwen?
- 110 Zijn er situaties denkbaar dat er spanning ontstaat tussen het versterken van monumenten omwille van de veiligheid en het behoud van het monumentale karakter? Zo ja, op welke wijze gaan dit soort «belangenconflicten» opgelost worden?
- 111 Wat word bedoelt met de zin «dat gebouwen door verbouwingen of achterstallig onderhoud niet meer aan de bouwnorm voldoet»? Welke bouwnorm wordt hierbij gehanteerd? Aan welke bouwnorm moet naar uw mening een boerderij uit 1842 voldoen?
- 112 Welke werkelijke versterkingsopgave wordt voor de komende vijf jaar aangehouden?
- 113 Waarom wordt er uitgegaan van eer gelijkblijvende productie van 27 miljard m³ per jaar, waarbij dat met zich meebrengt dat 360 gebouwen versterkt moeten worden?
- 114 Indien de productie verder verlaagd wordt tot bijvoorbeeld 21 miljard m³ per jaar, hoeveel woningen moeten dan worden versterkt? Wat is leidende de veiligheid van de inwoners en de gebouwen of de gelijkblijvende productie?
- 115 Wat wordt bedoeld met de zin «of de hierboven geschetste versterkingsopgave ook daadwerkelijk aansluit bij de praktijk moet duidelijk worden uit de eerste ervaringen van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) met de gebiedsgerichte benadering in 2016»? Op welke termijn wordt duidelijk of die praktijk aansluit? Zo nee, wat wordt de aanpak indien aansluiting mist?
- 116 Wat is de termijn waarop duidelijk moet zijn dat de risicoprioritering aansluit op de praktijk?
- 117 Wie stelt vast of de versterkingsopgave en de risicoprioritering aansluiten op de praktijk? Hoe gaat hier transparant over bericht worden?
- 118 Wie is benadert een second opinion te doen naar het door NAM uitgevoerde onderzoek van een verantwoord niveau, door middel van een winningsplafond en het versterkingsprogramma van de gebouwen? Wat zijn de uitkomsten van deze second opinion?
- 119 Wat zijn uw overwegingen dat u het acceptabel vindt dat bij een gaswinningsniveau van 27 miljard m³ jaarlijks 360 gebouwen zodanig aangetast worden door aardbevingen dat deze ook versterkt moeten worden, aangezien dit niet verenigbaar is met uw opmerking dat de veiligheid van Groningers voorop staat?
- 120 Vindt u het niet raar dat de versterkingsopgave zoals berekend door NAM veel lager is dan dat experts aangeven? Hoe verklaart u dat?

Nr.	Vraag
121	Zijn de decentrale overheden tijdig en voldoende betrokken geweest bij het genomen gaswinningsbesluit? Welke gelegenheid hebben zij gehad om inbreng te leveren? Kan afstemming dan wel betrokkenheid van de decentrale overheden bij het gaswinningsbesluit bijdragen aan het herstel van vertrouwen en recht doen aan de eerdere aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV)?
122	Wat is de exacte rol van de regionale overheden bij het besluitvormingstraject van het (volgende) gaswinningsbesluit? Hoe ziet de concrete tijdsplanning eruit voor het nieuwe winningsplan van NAM, de adviezen van het SodM en het instemmingsbesluit?
123	Bepaalt de NAM dus nog steeds de prioritering bij de versterkingsopgave? Waarom ligt dit niet bij de NCG?
124	Als de winning uit het Groningenveld temperatuurafhankelijk wordt gemaakt, tot wanneer blijft winning dan mogelijk? En hoe lang blijft dit mogelijk als op de oude voet doorgegaan wordt?
125	Welk percentage vervangend hoogcalorisch gas kan uit Noorwegen worden aangeleverd? Welk percentage uit Rusland, Algerije en uit liquefied/liquid natural gas (LNG)?
126	Kunt u schetsen wat de consequentie is voor de importafhankelijkheid indien de Kamer niet akkoord gaat met de eventuele stimulering van de kleine velden productie?
127	Waarom geeft het productieniveau van 33 miljard m ³ invulling aan het gevraagde «verantwoorde niveau», terwijl volgens het SodM het aantal aardbevingen per jaar – en daardoor ook de kans op sterkere aardbevingen en het seismisch risico – gestaag toenemen, waardoor er ook na 2021 nog een lange periode van versterking tegemoet kan worden gezien?
128	Is een gedeeltelijke omkering van het gassysteem ook mogelijk?
129	Moeten er geen vraagtekens gezet worden bij het NAM model aangezien SodM en haar buitenlandse collega's stellen dat de uitkomst van het door NAM gebruikte model leidt tot een onderschatting van de grondversnellingen en als een model leidt tot onjuiste resultaten?
130	Kunt u toelichten of bij de huidige winning rekening gehouden wordt met productiefleuctuaties tussen zomer en winter? Zo ja, kunt u dit inzichtelijk maken?
131	Wat houdt het overnemen van de aanbevelingen van SodM volgens u in?
132	Zorgt u ervoor dat de analyse van het maatschappelijk veiligheidsrisico deel uitmaakt van het winningsplan dat in 2016 door NAM wordt opgesteld?
133	Is er voldoende gespecialiseerde kennis aanwezig bij de gemeentelijke bouw- en woningtoezicht om te bepalen welke gebouwen met mijnbouw en/of aardbevingsschade met voorrang dienen te worden aangepakt?
134	Kunt u toelichten waarom het groepsrisico, zoals gedefinieerd in de omgevingswet niet berekend kan worden?
135	Wat is het verschil tussen het eerder door SodM berekende groepsrisico voor Loppersum, en het maatschappelijk risico?
136	Waarom wordt Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) niet betrokken bij het definiëren en vaststellen van het groeps- of maatschappelijk risico?
137	Bent u in uitvoering van aanbeveling drie voornemens om de uitwerking en methodiek van de seismische dreiging en risicokaarten te beleggen bij een onafhankelijke instantie, bijvoorbeeld een samenwerkingsverband tussen TNO en KNMI? Zo nee, waarom niet?

- Nr. Vraag
- 138 Op welke termijn is het door het kabinet gewenste betere monitoringsplan bekend?
- 139 Dringt u, voortvloeiend uit aanbeveling twee, bij NAM er op aan dat het meet- en regelprotocol en de rapportage wordt verbeterd?
- 140 Vereist u van NAM dat het groeps- of maatschappelijk risico in het voorjaar van 2016, ver vooraf aan het vaststellen van het volgend winningsplan wordt berekend? Zo nee, wanneer dan?
- 141 Op welke termijn heeft het kabinet de praktische uitwerking voor het aardbevingsgebied en de verbinding met de geldende toetsingskaders voor en vitale infrastructuur (zoals primaire zeekeringen) en bedrijven die vallen onder Besluit risico's zware ongevallen? En wanneer komen de dringend noodzakelijke aanpassingen?
- 142 Kunt u aangeven aan welke voorwaarden inwoners van het aardbevingsgebied nog meer moeten voldoen om in aanmerking te komen voor de opkoopregeling?
- 143 Kunt u aangeven per wanneer inwoners van het aardbevingsgebied gebruik kunnen maken van de opkoopregeling voor woningen met een hoger risico dan 1 op de 10.000?
- 144 Kunt u aangeven wat de verwachte kosten zijn van deze nieuwe opkoopregeling en waar deze uit gefinancierd worden?
- 145 Welke verschillen zijn er geconstateerd tussen de gereviewde KNMI-kaart en de PGA kaart op basis van het ondergrondmodel?
- 146 Wie is er eindverantwoordelijk voor de inhoud en het vaststellen van de gedragen en onafhankelijke – te verankeren – methodiek? idem de update van de versnellings- en risicokaart? Wie is eindverantwoordelijk voor het bepalen van het overeengekomen reviewproces?
- 147 Is er een begroting gemaakt voor het MJP? Is er financiële dekking van het volledige MJP (dus zowel voor het Aardbevingsbestendige deel als het Kansrijke deel van het MJP?). Kunt u de Kamer hier inzage in geven?
- 148 Is het herstel van vertrouwen (uw brief spreekt op p. 12 over zekerheid en perspectief bieden voor de regio) alleen mogelijk als het volledige MJP effectief en efficiënt wordt uitgevoerd?
- 149 Is het uitgangspunt dat extra kosten die direct of indirect samenhangen met de gevolgen van de gaswinning en/of de reguliere verantwoordelijkheid van provincie en gemeenten te boven gaan, niet in de begrotingen van de decentrale overheden terecht mogen komen?
- 150 Wat wordt verstaan onder leefbaarheid? Klopt het dat Noord Groningen, dat kampt met krimp en waar de leefbaarheid onder druk staat, groter is dan de contouren waarbinnen de versterking plaatsvindt? Is er voldoende koppeling tussen het aardbevingsbestendig maken van het gebied en het Kansrijk maken van de (gehele) regio? Zijn er voldoende middelen om de noodzakelijke leefbaarheid in de regio op peil te houden en ter versterken?
- 151 Wanneer wordt de witte versie van de Nederlandse Praktijkrichtlijn voor aardbevingsbestendig bouwen (NPR) aangewezen in de ministeriële regeling (MR) «regeling bouwbesluit»?
- 152 Is het feit dat de NPR nog niet beschikbaar was – achteraf gezien – van invloed op het meerjarenprogramma? Zo ja, komen er aanpassingen?
- 153 Waarom wordt er gekozen voor een MR «regeling bouwbesluit»? Op welke wijze kan er een slimme wijze voorgelegd worden waarbij de Kamer aan zet is? Is het mogelijk om de rechtszekerheid voor nieuwbouw op een andere wijze dan via een MR vast te leggen? Zo ja, welke?

Nr.	Vraag
154	Wat zijn de betrokken partijen die betrokken gaan worden bij de praktische oplossingen van de catalogusaanpak? Op welke wijze komt hier van de uitkomsten op een transparante manier informatie?
155	Wat is het verschil tussen mijnbouw- en aardbevingsschade? Klopt het dat zettingsschade als gevolg van door gaswinning veroorzaakte bodemdaling niet tot aardbevingsschade wordt gerekend? Kan uitgelegd worden waarom vooralsnog uitgegaan wordt van aardbevingsschade en niet van mijnbouwschade?
156	Bent u bereid om de succesvolle waardevermeerderingsregeling voor iedereen in het aardbevingsgebied in Groningen die meer dan 1.000 euro schade heeft geleden met kracht moet worden voort te zetten? Zo nee, waarom niet?
157	Heeft u ook andere varianten van deze waardevermeerderingsregeling met de regio besproken en, of overwogen? Zo ja, welke en waarom zijn deze geen onderdeel van het meerjarenprogramma van de Nationaal Coördinator Groningen?
158	Heeft u in beeld wat de extra kosten zijn die gemeenten en provincies in verband met de gaswinning, zoals personeelskosten, maken? In hoeverre bent u bereid om tegemoet te komen in deze kosten?
159	Kunt u toelichten of mijnbouwschade, dus ook schade door bodemdaling naast schade door bevingen, wordt vergoed? Kunnen inwoners met schade door bodemdaling door gaswinning terecht bij het Centrum voor Veilig Wonen (CVW)? Zo nee, waarom niet?
160	Bent u bereid als de aanpak van het CVW succesvol blijkt, zou dit dan ook bij winningen in andere delen van het land waar schade optreedt navolging kunnen vinden? Zo nee, waarom niet?
161	Wat zijn de voor- en nadelen van het instellen van een ethische commissie zoals voorgesteld door de gemeente Eemsmond waaraan wordt gerefereerd door de gemeente Eemsmond in haar brief aan de Nationaal coördinator Groningen van 19 december 2015?
162	Kan er een lijst komen met de afhandeling van schadegevallen die over gaan van «regulier» naar «complex»?
163	Op welke wijze en op welke termijn wordt de Kamer geïnformeerd over de 34 nog openstaande zaken van de eerder 195 bekende complexe schadegevallen?
164	Wat is de definitie van een door NAM gedaan «redelijk» aanbod? Wat zijn de mogelijkheden voor bewoners indien dit niet als zodanig wordt ervaren, anders dan een uitputtende en slopende rechtsgang?
165	Waarom wordt de waardevermeerderingsregeling in de huidige vorm stopgezet? Is de behoefte om bewoners te compenseren voor de geleden overlast niet meer van toepassing? Waarom kan de regio dit specifieke onderdeel van het meerjarenprogramma niet steunen?
166	Waarom is gekozen voor de deadline van (inmiddels) 31 januari 2016 voor de waardevermeerderingsregeling, ook voor schadegevallen buiten de huidige 11 gemeenten? Waarom is niet meer tijd beschikbaar?
167	Wat is de financiële onderbouwing van verbetering van de energieprestatie tot nul-op-de-meter bij zowel huurwoningen als particuliere woningen? Welke financiering is beschikbaar? Maakt dit ook deel uit van compensatie voor getroffen bewoners?
168	Hoeveel van de te verstevigen woningen en gebouwen zullen nul-op-de-meter worden?

- Nr. Vraag
- 169 Kunt u precies uiteenzetten welke energiebesparende maatregelen genomen zullen worden tijdens de versterkingsoperaties van de gebouwen in Groningen?
- 170 Waarom heeft de regio uitgesproken dit specifieke onderdeel van het meerjarenplan (MJP) niet te kunnen steunen? Doet het wijzigen/beëindigen van de regeling waardevermeerdering recht aan de compensatiegedachte, die leeft bij de inwoners en bestuurders van Noord-Groningen?
- 171 Is het terecht dat ook huizenkopers in de regio gebruik kunnen maken van de regeling waardevermeerdering om hiermee een stagnerende huizenmarkt en een dalende woningwaarde tegen te gaan? Waarom komt deze categorie (huizenkopers) straks niet meer in aanmerking voor de nieuwe regeling? Vind u het terecht dat het nieuwe instrument voor verduurzaming enkel gekoppeld gaat worden aan de versterkingsopgave, en niet meer aan de schades aan huizen?
- 172 Kunt u aangeven hoeveel complexe gevallen er in 2015 zijn bijgekomen en of NAM deze in behandeling neemt?
- 173 Waar kunnen gedupeerden terecht die buiten de contourenkaart vallen?
- 174 Vindt u het terecht dat het nieuwe instrument voor verduurzaming enkel gekoppeld gaat worden aan de versterkingsopgave, en niet meer aan de schades aan huizen?
- 175 Waarom is er niet gekozen voor een regeling naast de waardevermindering voor huizen met schade? Is er voldoende budget voor twee naast elkaar staande regelingen?
- 176 Welke bezwaren heeft de regio ingebracht met betrekking tot de nieuwe regeling waardevermeerdering?
- 177 Op welke termijn kan er resultaat verwacht worden van de overleggen tussen betrokken gemeenten, de provincie Groningen en het Ministerie van Binnenlandse Zaken over subsidies voor energieneutraal wonen? Wordt er een uiterste datum hiervoor bepaald? Zo nee, waarom niet?
- 178 Kunt u aangeven waarom u nu wel nut en noodzaak inziet van een ruimere opkoopregeling terwijl u dit voorheen afwees?
- 179 Wat is de status van de uitvoer van aangenomen motie Informatie over sloop, ontruiming en evacuatie in Groningen (TK 34 300 XIII, nr. 51)?
- 180 Waarom is het nieuwe instrument voor verduurzaming enkel gekoppeld aan de versterkingsopgave, en niet meer aan de schades aan huizen?
- 181 Klopt het dat zettingschade als gevolg van door gaswinning veroorzaakte bodemdaling niet tot aardbevingsschade wordt gerekend, en welke gevolgen heeft dit voor de compensatie- en schadeherstelregelingen?
- 182 Kunt u aangeven of elders in Nederland woningen niet voldoen aan de 10 (-5) veiligheidsnorm?
- 183 Kunt u aangeven in hoeverre bewoners die aan de grenswaarde van 10 (-4) voldoen zelf kunnen beslissen of zij instemmen met de soms vergaande verstevigingsmaatregelen?
- 184 Waaruit bestaat de steun van het kabinet voor het voorstel van de Nationaal Coördinator Groningen om in de particuliere woningvoorraad te zoeken naar een werkwijze die bij het versterken van bestaande woningen een energieprestatie oplevert?
- 185 Op welke termijn kan hierover duidelijkheid gegeven worden richting particulieren die met versterking van hun woning worden geconfronteerd en «nul op de meter» willen realiseren?

- Nr. Vraag
- 186 Is er ruimte voor particulieren om de versterking van hun woning uit te stellen tot deze duidelijkheid gerealiseerd is?
- 187 Waarom wordt er de studie van Gasunie Transport Services (GTS) over leveringszekerheid, ineens met 2 scenario's gewerkt (koude en warme winter) en niet meer met 3 scenario's (koud, warm, gemiddelde winter)? Licht het voor de hand om met een scenario minder te werken niet lastiger om een volgens gasbesluit te nemen en eerder te kiezen voor een koude winter scenario? Kunt u uw antwoord toelichten?
- 188 Waarom wordt er niet al in 2016 begonnen met het uitfaseren van gastoestellen die alleen laagcalorisch gas aankunnen?
- 189 Wanneer heeft naar verwachting 25%, 50%, 75% en 100% van alle huishoudens en bedrijven een gastoestel dat ook hoogcalorisch gas aankan?
- 190 Wat is precies het verschil tussen de Nederlandse apparaten enerzijds en de Belgische, Duitse en Franse apparaten anderzijds, waardoor Nederland niet ook versneld kan overschakelen naar hoogcalorisch gas?
- 191 Blijft de Noord-Duitse gasproductie uit Nedersaksen de komende jaren stabiel op 10 «billion cubic metres of natural gas» (bcm) per jaar, of gaat de productie afnemen, en indien dat laatste het geval is, hoe zijn deze aanpassingen meegenomen in de modellen?
- 192 Op welke manier en aan wie worden de kosten van kwaliteitsconversie in de gasmarkt doorberekend?
- 193 Hoeveel bcm van de lagere markt vraag in de actualisatie, in vergelijking met het oorspronkelijke onderzoek, wordt verklaard door energiebesparing en hoeveel wordt verklaard door de nieuwe berekening van de verbruiksgegevens?
- 194 Waarom is in de actualisatie de benodigde back-up een half bcm lager dan in het oorspronkelijke onderzoek?
- 195 Kunt u aangeven of de daggemiddelde effectieve temperatuur van -17 graden celsius overeenkomt met de gehanteerde afwijkingsgrond van een koude winter?
- 196 Kunt u aangeven of de daggemiddelde effectieve temperatuur van -17 graden celsius op enigerlei wijze wordt meegewogen bij de vaststelling van het te hanteren productieplafond in Groningen?
- 197 Is de invulling van de resterende vraag naar laagcalorisch gas door het Groningensysteem te combineren met de inzet van Norg via een GTS aansluiting, zoals berekend in de gevoeligheidsanalyse van de actualisatie leveringszekerheid?
- 198 Waarom is er in het gehanteerde model van de NAM voor de de invulling resterende vraag laagcalorisch gas, geen rekening gehouden met de back-up capaciteit die nodig is bij mogelijke uitval stikstofinstallaties, en wat is daarvan de impact op de analyse wanneer het wel wordt meegenomen?
- 199 Hoeveel aansluitcapaciteit voor LNG hebben we op het Nederlandse net?
- 200 Kunt u aangeven hoe de prijs van LNG-gas en pijpleidinggas uit bijvoorbeeld Noorwegen en Rusland zich op dit moment tot elkaar verhouden?
- 201 Kunt u aangeven hoeveel miljard kuub gas wij nog uit Noorwegen zouden kunnen importeren zonder dat Noorwegen daarvoor nieuwe gasvelden in het Noorden hoeft aan te boren?
- 202 Kunt u aangeven hoeveel fysieke importcapaciteit Nederland nog heeft om gas per pijpleiding te importeren uit Rusland en Noorwegen en of dit laagcalorisch gas betreft?
- 203 Wat zijn de geschatte kosten aan de ombouw van installaties van laagcalorisch gas naar hoogcalorisch gas?

- Nr. Vraag
- 204 Door wie worden de geschatte kosten aan de ombouw van installaties van laagcalorisch gas naar hoogcalorisch gas betaald?
- 205 Waarom zijn peakshavingsopties, zoals het afkoppelen van grootverbruikers tijdens extreem koude dagen, niet onderzocht?
- 206 Hoeveel stikstof bevat 1 m³ gas uit Rusland?
Met hoeveel procent neemt het volume toe van 1 m³ gas uit Rusland als er stikstof aan toegevoegd wordt om gas van Groninger-kwaliteit te krijgen?
- 207 Waarom is er naast toevoeging van stikstof ook sprake van verrijking van hoogcalorisch gas bij de omzetting van hoog- naar laagcalorisch gas? Kunt u met cijfers aantonen dat sprake is van verrijking?
- 208 Uit welke gasvelden in het buitenland wordt vanaf 2010 welke hoeveelheid gas geïmporteerd?
Komen bij deze gasvelden aardbevingen voor en zo ja, hoeveel en zo nee, waarom niet?
- 209 Hoeveel Nm³ van de 85% van de capaciteit van de stikstofinstallaties zou nu planmatig extra kunnen worden ingezet om de productie van het Groningenveld verder dan 27 miljard Nm³ te kunnen ontlasten?
- 210 Hoeveel Nm³ laagcalorisch aardgas levert de 15% capaciteit die GTS minimaal nodig heeft op?
- 211 Van welke oorsprong was het gas dat vanaf het jaar 2010 is gebruikt voor verrijking en om welke hoeveelheden ging het?
- 212 Hoeveel elektriciteit gebruikten de bestaande stikstofinstallaties gemiddeld over de afgelopen vijf jaar?
- 213 Hoeveel elektriciteit zal de geplande nieuwe stikstofinstallatie jaarlijks gebruiken?
- 214 Waarom en op basis van welke aannames wordt verwacht dat de Wobbe-waarde over de onderzochte periode zal stijgen naar 53 MJ/m³?
- 215 Waarom werd in het eerdere onderzoek een «gemiddeld jaar» wel, en nu niet meer opgenomen?
- 216 Heeft GTS er volledig zelf voor gekozen om een «gemiddeld jaar» niet langer door te berekenen, of is dit op verzoek van het Ministerie van Economische Zaken gedaan?
- 217 Bent u bereid om GTS alsnog te vragen om ook «gemiddelde jaren» door te berekenen?
- 218 Kunt u in een tabel aangeven wat het effect op de benodigde hoeveelheden gas per onderzocht jaar zal zijn, indien de markt-vraag per jaar extra afneemt (door energiebesparing) met 1%, 2%, 3%, 4% en 5% bovenop de 1.13% waarmee het onderzoek is uitgevoerd?
- 219 Wat is de orde van grote van het effect op de berekende hoeveelheden gas die nodig zijn voor de leveringszekerheid, van het feit dat met 1.13% marktafname in plaats van 1,3% tot 1,5% marktafname is gerekend? Kan dit tot verschillen van meer dan 1 bcm leiden?
- 220 Waarom wordt er bij het vaststellen van de markt-vraag naar gas niet ook een scenario meegenomen met sterke vermindering van de markt-vraag?
- 221 Heeft de uitspraak van de Raad van State, die gebruik heeft gemaakt van een gemiddeld jaar (uit de eerste versie van het onderzoek) als voorlopige voorziening, invloed gehad op de keuze om niet langer met «gemiddelden» te werken?
- 222 Bent u bezig om te onderzoeken of naast de nieuwe stikstofinstallatie in 2019 er nog een additionele stikstofinstallatie nodig is?

- Nr. Vraag
- 223 Hoeveel aardgas wordt in de steekjaren 2016 tot en met 2020 ingezet uit kleine velden?
Hoeveel aardgas wordt in de steekjaren 2016 tot en met 2020 geïmporteerd, uitgesplitst naar Rusland, Noorwegen en landen met LNG?
- 224 Waarom wordt er ineens met twee scenario's (warme en koude winter) gewerkt in plaats van met drie (warme, gemiddelde en koude winter) bij de berekeningen van het leveringszekerheidsniveau?
- 225 Kunt u toelichten of het mogelijk is om de gasopslag en conversie efficiënter in te zetten voor een vlakke winning? Op welke manieren gebeurt dit al?
- 226 Welk financiële prikkel is er voor NAM om hun gasopslag zo efficiënt mogelijk in te zetten voor een vlakke winning? Welke prikkel is er voor Gasunie om zoveel mogelijk gebruik te maken van de conversiecapaciteit?
- 227 Welke mogelijkheden zijn er om ervoor te zorgen dat de opslag van NAM en de conversiecapaciteit van Gasunie efficiënter te gebruiken ten behoeve van een zo laag mogelijke en vlakke winning uit het Groningenveld?
- 228 Hoeveel gas van Groningen-kwaliteit wordt er tot eind 2029 geëxporteerd naar de verschillende buitenland, uitgesplitst naar land? Om hoeveel huishoudens gaat het per land?
- 229 Kunt u aangeven of het hanteren van het toetsingscriterium van een daggemiddelde effectieve temperatuur van -17 graden niet wat tegenstrijdig is met de verwachte temperatuurstijging van minimaal 2 graden door de klimaatverandering?
- 230 Zijn sinds 2013 nieuwe exportcontracten afgesloten en zo ja, welke, wat is daarvan de looptijd en om welke hoeveelheden gaat het?
- 231 Waarom wordt er bij het vaststellen van de marktvraag naar gas niet ook een scenario meegenomen met een sterke vermindering van de marktvraag, gezien het feit dat de marktvraag kan fluctueren?
- 232 Kunt u het effect aangeven waarom wordt gekeken naar de temperatuurprofielen van de laatste 42 jaar in plaats van bijvoorbeeld naar de laatste 20? Hoeveel minder gas zou er nodig zijn in een gemiddeld koud jaar als wordt gekeken naar de laatste 20 jaar?
- 233 Waarom kan er in een warm jaar minder hoogcalorisch gas verrijkt worden dan in een koud jaar (9 bcm in het wamste jaar en 12 bcm in het koudste jaar)?
- 234 Zijn er nog andere gevoeligheidsanalyses, naast de uitgevoerde gevoeligheidsanalyses met betrekking tot de wobbe-waarde van 51,8 MJ/m³ en de GTS-aansluiting Norg, overwogen maar uiteindelijk niet onderzocht, en zo ja, welke?
- 235 Waarom is er geen gevoeligheidsanalyse gedaan met een wobbe waarde van 54 MJ/m³?
- 236 Wat zijn de (on)mogelijkheden om Norg inderdaad via de GTS aansluiting te laten verlopen?
- 237 Hoeveel extra gas moet er uit de kleine velden komen om de wobbe waarde op 51,8 bcm te houden de komende 5 jaar?
- 238 Deelt u de mening dat de NAM toeschrijft naar een winningsplafond van 33Nm³? Zo nee, waarom kijkt NAM dan alleen naar de versterkingsopgave bij een winningsplafond van 33Nm³ en niet bij lagere winningsplafonds?
- 239 Waarom heeft de NAM alleen de risico's bij productiescenario's van 33, 27 en 21 miljard m³ doorgerekend en niet naar de risico's bij veel lagere productiescenario's gekeken?

- Nr. Vraag
- 240 Geeft volgens u figuur 4.5 aan dat de seismiciteit met een gelijkblijvende winning van 33bcm/per jaar gaat toenemen? Zo ja, bent u dan van mening dat daarom de versterkingsopgave zeer belangrijk is voor het veiliger maken van het aardbevingsgebied in Groningen en speelt dit mee bij uw inzet ten aanzien van de versterkingsopgave?
- 241 Kan volgens u uit figuur 4.7 afgeleid worden dat alleen bij een winning van 21 bcm/year in 2020 de seismiciteit gelijk gehouden kan worden?
- 242 Is er bij de veiligheid van het ondergrondse leidingennet aandacht besteedt aan het leidingennet met betrekking tot het transport van aardgascondensaat naar de locatie te Farmsum en de aardbevingsbestendigheid van deze locatie?
- 243 Welke grondversnelling hoort bij de aardbevingen die zich sinds 2010 hebben voorgedaan in het Groningen-veld?
- 244 Waarom is bij het bepalen van de gevolgen van de Groningse aardbevingen niet de schaal van Richter maar wel de grondversnelling maatgevend?
- 245 Hoe is de relatie tussen de schaal van Richter en de grondversnelling?
- 246 Wat is de betekenis van het woord versnelling in de term grondversnelling? Waar duidt de versnelling exact op?
- 247 Onderschrijven u en SodM dat er sprake is van een laag dreigingsniveau – low hazard – als de PGA-waarde kleiner is dan 0,08g; van een gemiddeld dreigingsniveau – moderate hazard – als de PGA-waarde gelegen is tussen 0,08g en 0,24g; en van een hoog dreigingsniveau – high hazard – als de PGA-waarde groter is dan 0,24g? Zo nee, waarom niet en op welke wijze deelt u de PGA waarde dan in?
- 248 Is het juist dat de PGA waarde voor de stad Groningen van 0,08g bedraagt, voor Bedum 0,18g, voor Middelstum 0,28g en voor Loppersum 0,36g? Zo nee, hoe hoog zijn de PGA-waardes voor deze plaatsen dan volgens u en de toezichthouder?
- 249 Wordt het effect van breuken die vanuit het gasreservoir doorlopen tot onder het gasveld niet meegenomen in de modellen van NAM of SodM? Zo nee, waarom niet? Zo ja, waarom is dit niet terug te vinden in het SodM rapport?
- 250 Kunt U aangeven hoe de productie van 27 miljard Nm³ verdeeld is over de verschillende regio's boven het Groningenveld?
- 251 Is de productieverdeling over de verschillende regio's boven het Groninger veld zo ingericht dat daarmee voor alle regio's het seismisch risico is beperkt? Zo nee, waarom niet? Zo ja, kunt u dit onderbouwen?
- 252 Zijn de boringen ten behoeve van het Deltares onderzoek naar de ondiepe ondergrond opgenomen in de dinodata-bestanden en online inzichtelijk?
- 253 Welke onderzoeken zijn gedaan naar het seismisch risico in de ondiepe ondergrond van de gemeente Oldambt? Is dit naar mening van u en de toezichthouder voldoende? Zo ja, waarop baseren u en de toezichthouder daarbij? Zo nee, welke onderzoeken wil de toezichthouder hier uitgevoerd zien?
- 254 Waarom heeft NAM geen risico's doorgerekend voor scenario's met minder gaswinning dan 21 miljard Nm³ aardgas, terwijl SodM concludeert dat zelfs bij 21 miljard Nm³ aardgas productie de kans op aardbevingen stijgt?

- Nr. Vraag
- 255 Kunt u op basis van budget, opdracht en beschikbaarheid van personeel inzichtelijk maken dat Sodm voldoende mogelijkheid heeft om zelf onderzoek te verrichten in het licht van het artikel «Toezichthouder gaswinning mag niet op eigen onderzoek steunen» gepubliceerd in het Financieel Dagblad op 14 december 2015?
- 256 Hoe is precies de relatie tussen enerzijds het aantal aardbevingen en de regionale verdeling daarvan, en anderzijds de hoogte en verdeling van de gasproductie?
- 257 Kan kwantitatief uiteengezet worden hoe de relatie is tussen een afname van de gasproductie en van het aantal bevingen? Hoeveel vermindert de kans op sterke bevingen bij afname van de gasproductie en om welke kracht van bevingen gaat het hier?
- 258 Op grond waarvan heeft SodM de vertraging van enkele maanden tot een half jaar bepaald waarmee de seismiciteit reageert op veranderingen in de productie?
- 259 Waarom is de vertragingstijd tussen verlaging van gasproductie en seismiciteit volgens SodM lager dan in 2013 werd aangenomen?
- 260 Kan uit de nieuwe beoordeling van SodM, dat het niveau van de seismische dreiging in het gebied rond Loppersum lager is dan in mei 2015 verondersteld werd aangezien de onzekerheid in de berekeningen is afgenomen door een beter begrip van de samenstelling van de ondiepe ondergrond (tot ca. 200 meter diepte) en de invloed daarvan op de voortplanting van trillingsgolven, worden geconcludeerd dat de samenstelling van de ondiepe ondergrond pas na 2015 goed is onderzocht? Zo ja, waarom is dat niet eerder onderzocht en waarop was de eerdere beoordeling van de seismische dreiging rond Loppersum gebaseerd? Zo nee, welke nieuwe inzichten heeft het recente onderzoek opgeleverd?
- 261 Is het juist dat pas na de aardbeving te Huizinge in augustus 2012 veel onderzoek naar de ondergrond in gang is gezet? Zo ja, waarom is dat onderzoek niet eerder gebeurd, aangezien al vanaf 1993 bekend was dat er een relatie is tussen gaswinning en aardbevingen? Zo nee, welke instanties hebben welke onderzoeken uitgevoerd in de periode 1993 tot en met augustus 2012?
- 262 Wat is uw verklaring voor het vrijwel niet afnemen van het niveau van de seismische dreiging bij de stad Groningen en bij Delfzijl ten opzichte van mei 2015?
- 263 Op grond van welke oorzaken strekt het Groninger gasveld zich uit tot onder een deel van de stad Groningen? Klopt het dat onder het universiteitsterrein Zernike in de stad Groningen op 3 kilometer diepte een zelfde zandsteenlaag zit als een aantal kilometers oostelijk? Zo ja, waarom zit er onder dat deel van de stad Groningen geen aardgas?
- 264 Welke grondversnelling PGA ligt ten grondslag aan het aardbevingsbestendiger maken van het Groninger Forum in de stad Groningen? Kan de hele stad Groningen te maken krijgen met deze PGA? Zo nee, welk deel wel en welk deel niet, en waarop baseert u dit?
- 265 Bij welk niveau van gaswinning uit Groningen staat de veiligheid van Groningers voorop? Is het veilige niveau van gaswinning nog steeds 12 miljard m³ per jaar, zoals SodM in 2013 stelde? Zo nee, waarom niet?

- Nr. Vraag
- 266 Wordt het SodM voldoende bediend door de NAM als het gaat om de gewenste data? Valt seismische dreiging onder milieu-informatie, zoals bedoelt in de EG-verordening Pollutant release and transfer registers (PRTR), het verdrag van Aarhus en de Wet milieubeheer? Zo nee, waarom niet?
- 267 Waarom is geen onderzoek gedaan naar een lager niveau van gaswinning dan 21 miljard m³ per jaar en is zelfs 33 miljard m³ per jaar als uitgangspunt gekozen voor de komende jaren, terwijl bij deze volumes de kans op aardbevingen groter wordt in de komende jaren?
- 268 SodM leidt uit de berekeningen van NAM af dat de seismiteit bij een winningsplafond van 33Nm³ in de komende jaren en daarna toeneemt, en in iets mindere mate toeneemt bij een winning van 27Nm³ of 21Nm³, noopt u dit om de versterkingsopgave in een zo kort mogelijke tijd en grondig te realiseren? Zo ja, naar welke tijdsperiode streeft u en hoe gaat u dit met een integrale aanpak bereiken?
- 269 Waarom heeft NAM het advies van SodM uit juni 2015, om te bepalen «bij welke combinatie van jaarproductie, productieverdeling en gebouwenversterking het omslagpunt ligt naar een veiligheidsniveau dat voldoet aan de vastgestelde norm», niet opgevolgd? Zijn er consequenties of sancties verbonden voor NAM aan het niet opvolgen van het advies van de toezichthouder? Zo nee, waarom niet? Zo ja, sancties kan SodM NAM opleggen als NAM blijft weigeren adviezen van de toezichthouder op te volgen?
- 270 Hoe omvangrijk is de versterkingsopgave in Groningen en waarop is dat gebaseerd? Onderschrijft u de argumentatie van het SodM dat: het aantal te versterken huizen in werkelijkheid veel hoger dan 4000 uit kan vallen?; bij een productie van 33 miljard m³ het aantal bevingen en de gevolgen daarvan toeneemt?; dat met een jaarproductie van 33 miljard Nm³ niet voldaan wordt aan de gestelde norm? Zo nee, welke feiten en argumenten kunnen daarvoor gegeven worden?
- 271 Onderschrijft u dat er volgens de mijnbouwwet maatregelen moeten worden genomen om schade aan gebouwen te beperken of te voorkómen? Zo ja, op welke manier geeft u daar vorm aan? Zo nee, waarom niet? Op welke manier is dit bij de vaststelling van het productieplafond voor gasjaar 2015/2016 meegewogen?
- 272 Suggereert het SodM met de figuur bij conclusie 2b dat bevingen met een magnitude onder de 1.5 niet noemenswaardig zijn en geen schade kunnen veroorzaken aan gebouwen? Zo ja, waar baseert SodM dit op en kent SodM gebieden in Nederland (buiten de mijnbouwgebieden) met dezelfde omvang van problemen met de bouwkundige staat van bouwwerken?
- 273 Waarom bent u van mening dat een plafond van 27 Nm³/jaar voldoet aan de veiligheidsnorm terwijl het SodM aangeeft grote vraagtekens te zetten bij de 33 Nm³/jaar die de NAM hanteert, zonder dat NAM daarbij het advies van het SodM op volgt om te kijken «bij welke combinatie van jaarproductie, productieverdeling en gebouwenversterking het omslagpunt ligt naar een veiligheidsniveau dat voldoet aan de vastgestelde norm»?
- 274 Waarom concludeert het SodM dat het door NAM genoemde aantal te versterken huizen (4000) erg onzeker is?
- 275 Hoe valt het aantal, door NAM genoemde, te versterken huizen te rijmen met het niet minder worden van risico in Delfzijl en Groningen?

Nr.	Vraag
276	Waarom heeft de NAM het advies van de SodM niet opgevolgd en onderzocht wat de optimale combinatie van jaarproductie en gebouwenversterking is, gebruik makend van verschillende productieniveaus?
277	Welke mogelijkheden of sancties heeft het SodM om de NAM er toe te bewegen alsnog het advies op te volgen om de optimale combinatie van jaarproductie en gebouwenversterking te berekenen?
278	Wordt van de NAM verwacht om alsnog te voldoen aan het verzoek van SodM om te onderzoeken «bij welke combinatie van jaarproductie, productieverdeling en gebouwenversterking het omslagpunt ligt naar een veiligheidsniveau dat voldoet aan de vastgestelde norm», aangezien dit advies niet is opgevolgd? Is onderzoek bekend dat antwoord geeft op dit verzoek?
279	SodM zet vraagtekens bij de haalbaarheid van de versterkingsoperatie, zou daarom niet moeten worden ingezet op het aanpakken van de bron van het probleem en dus de gaswinning verder terugbrengen om de veiligheid van omwonenden te vergroten?
280	Op welke wijze zal NAM schade aan huizen en gebouwen voorkomen, zoals voorgeschreven staat in de Mijnbouwwet?
281	Waarom denkt u dat een plafond van 27 miljard m ³ wel voldoet aan de norm, terwijl het SodM aangeeft grote vraagtekens te zetten bij de 33 miljard m ³ die de NAM hanteert zonder daarbij het advies van SodM op te volgen om te kijken «bij welke combinatie van jaarproductie, productieverdeling en gebouwenversterking het omslagpunt ligt naar een veiligheidsniveau dat voldoet aan de vastgestelde norm»?
282	Waarom heeft de NAM in haar verstevigingsopdracht alleen gekeken naar te versterken huizen en andere gebouwen buiten beschouwing gelaten, terwijl volgens de Mijnbouwwet ook maatregelen moeten worden genomen om schade aan gebouwen te voorkomen of beperken?
283	Welke maatregelen treft u voor verstevigingsmaatregelen na 2021, gezien het feit dat SodM stelt dat met een gaswinningsniveau van 27 m ³ het aantal aardbevingen alsnog zal toenemen?
284	Welke gevolgen verbindt u aan de conclusie van SodM dat de NAM heeft nagelaten het advies van SodM om te onderzoeken bij welke combinatie van jaarproductie, productieverdeling en gebouwenversterking het omslagpunt ligt naar een veiligheidsniveau dat voldoet aan de vastgestelde norm?
285	Hoe beoordeelt u de inschatting van NAM dat 4000 huizen verstevigd moeten worden, zeker gezien het feit dat SodM hier grote vraagtekens bij zet en mogelijk een veelvoud verwacht?
286	Deelt u de mening van het SodM dat NAM eenzijdig gekeken heeft naar een winningsniveau van 33 miljard kuub? Zo ja, hoe gaat u NAM hierop aanspreken? Zo nee, waarom niet?
287	Bent u bereid om NAM de voorwaarde te stellen om punt c, wat SodM eigenlijk NAM heeft gevraagd om te doen in juni 2015, uit te voeren?
288	Deelt u de mening dat wanneer ten aanzien van de leveringszekerheid een dusdanige reductie in het winningsniveau niet mogelijk zou zijn, het goed zou zijn om dit omslagpunt als genoemd in c berekend te zien? Zo nee, waarom niet? Zo ja, legt u aan NAM op om dit te berekenen?

- Nr. Vraag
- 289 Bent u het eens met punt d, dat NAM naast het borgen van de veiligheid eveneens maatregelen dient te nemen dat er geen schade ten gevolge van gaswinning optreedt? Zo ja, hoe gaat u ervoor zorgen dat dit meegenomen wordt in de onderzoeken en analyses van NAM?
- 290 Waarom zijn de studies inzake het veiligheidsrisico voor industriële objecten nog niet afgerond? Welke redenen heeft dit? Valt Tankerpark Delfzijl ook onder de onderzochte industriële objecten? Zo nee, waarom niet?
- 291 Waarom heeft NAM het groepsrisico nog niet bepaald? Waarom is daar nog steeds geen nadere informatie over beschikbaar? Hoe kan het dat na jaren studie de effectiviteit van de veiligheidsmaatregelen om het groepsrisico te beperken nog niet duidelijk is? Welke redenen worden daarvoor gegeven en wat is daarover het oordeel van de vergunningverlener en de toezichthouder? Zijn er voorbeelden van andere bedrijven die operationeel blijven terwijl onduidelijk is of ze voldoen aan de normen voor groepsrisico? Zo ja, welke bedrijven zijn dit en gedurende welke periode heeft dit gespeeld?
- 292 Is de volgende analyse van SodM juist en houdt het in dat vanaf 2017 eventueel weer gas uit de regio Loppersum gewonnen gaat worden? «SodM wijst erop, evenals in het advies van juni 2015, dat de gunstige gevolgen van de productiemaatregel in de vijf Loppersum clusters tijdelijk zijn. Doordat de gasvoerende gesteentelagen in het hele Groningenveld met elkaar in verbinding staan, zal de gaswinning en de daarmee gepaard gaande drukdaling in de rest van het gasveld, op een termijn van 3 à 5 jaar (gerekend vanaf begin 2014) weer leiden tot een toename van de drukdaling rond Loppersum. Uit nader onderzoek zal moeten blijken of een continuering van de Loppersum maatregel verstandig is, dan wel dat het voor een evenwichtige verdeling van de compactie van het gasvoerende gesteente beter is om weer enkele clusters bij te zetten.»
Hoe verhoudt een dergelijke winning tot de uitspraak van de Raad van State over de gaswinning rond Loppersum?
- 293 Onderschrijft u de visie van SodM dat er waarschijnlijk nog twee à drie jaar nodig zijn om de aanwijzingen dat snelle productieflectuaties ongunstig zijn voor de seismiciteit op hun juistheid te testen? Op welke wijze is deze onzekerheid meegewogen in het gasbesluit 2016? Welke gevolgen heeft deze onzekerheid voor de gaswinning vanaf oktober 2016, dus het gasjaar 2016–2017 en volgende?
- 294 Hoe ziet het SodM de rol van de «tiltmeters» in het traceren van de (meer uitgestelde) effecten van de gaswinning op de bodem en bebouwing? Vindt het SodM tiltmeters bruikbare instrumenten om meer geleidelijke beweging door gaswinning en daaruit voortvloeiende mijnbouwschade in beeld te brengen? Zo niet, waarom niet?
- 295 Waarop baseert u uw mening dat snelle productieflectuaties gevaarlijk zijn, terwijl SodM aangeeft dat deze assumptie op basis van huidige kennis niet feitelijk onderbouwd kan worden?
- 296 Waarom zijn de studies inzake het veiligheidsrisico voor industriële objecten nog steeds niet afgerond? Kan hier uit worden afgeleid dat het veiligheidsrisico onbekend is en dat bovendien pas vanaf halverwege 2016 aan maatregelen kan worden begonnen? Wat is een aanvaardbaar risiconiveau voor industriële objecten?
- 297 Waarom gaat u nu al uit van een hoge en relatief stabiele productie, terwijl volgens SodM het nog minstens twee tot drie jaar zal duren voordat er genoeg meetgegevens zijn dat productieflectuatie ongunstig zijn voor de seismiciteit?

- Nr. Vraag
- 298 Waarom adviseert SodM zo vlak mogelijk gas te winnen, terwijl uit hetzelfde rapport blijkt dat er nog geen betrouwbare meetgegevens zijn over de invloed van productiefleuctuaties op de seismiciteit?
- 299 Waarom zijn de studies inzake het veiligheidsrisico voor industriële objecten nog niet afgerond?
- 300 Volgt u de vier adviezen van SodM tot in de details op? Zo nee, waarom niet?
- 301 Onderschrijft u de juistheid van de toelichting die SodM geeft bij deze vier adviezen? Zo ja, op welke wijze is dit verwerkt in het gasbesluit 2016? Zo nee, waarom niet? Geeft u het advies van SodM, dat gericht is aan de Nationaal Coördinator Groningen, door aan de Nationaal Coördinator Groningen? Zo ja, wat betekent dit voor het versterkingsprogramma? Zo nee, waarom niet?
- 302 Bedoelt SodM met advies 1 te zeggen dat zij voorstander is voor een risicobeheersing waarbij eerst naar de oorzaakkant wordt gekeken en pas daarna naar de gevolgekant; dus eerst naar de gaswinning, dan pas naar het versterken? Zo ja, wat betekent dit voor het gasbesluit en voor de versterkingsoperatie? Zo nee, wat bedoelt SodM dan te stellen met dit advies?
- 303 Op welke wijze zijn de vraagtekens die SodM zet bij de haalbaarheid van de versterkingsoperatie meegewogen bij het bepalen van het gaswinningsniveau?
- 304 Waarop baseert u uw vertrouwen in de versterkingsopgave, terwijl de toezichthouder voor de mijnbouwsector twijfels heeft over de haalbaarheid binnen de gestelde kaders?
- 305 Waarom wordt niet gekozen voor een lagere gasproductie dan 27 m³, terwijl SodM concludeert dat een lagere gasproductie tot een minder snelle stijging van het seismisch risico leidt? Betekent dit dat aanbevelingen van de OVV niet langer opgevolgd worden? Betekent de keuze voor 27 m³ dat leveringszekerheid belangrijker is dan veiligheid van de Groningers?
- 306 Is het – in het kader van de in de mijnbouwwet geschetste verantwoordelijkheden van het SodM – niet logisch dat het SodM de leiding neemt in de monitoringbegeleidingscommissie? Zo niet, waarom niet? Zo ja, op welke termijn gaat u dit realiseren?
- 307 Kunt u een overzicht geven van de fluctuaties in winning per cluster, per maand in de afgelopen 3 jaar?
- 308 Deelt u de mening dat er flinke fluctuaties zijn en dat daar geen lessen uit de trekken zijn ten aanzien van seismiciteit?
- 309 Onderschrijft u de conclusie van SodM dat uit de huidige risicokaarten van NAM blijkt dat er ook buiten het «verstevigingsgebied» grote aantallen gebouwen zijn (met name bij Delfzijl en Groningen) met een risico hoger dan 10-5/jaar? Zo nee, waarom niet? Zo ja, om hoeveel gebouwen gaat het in Delfzijl en Groningen? Waarom vallen deze gebouwen buiten het verstevigingsgebied en welke argumenten gebruikt de NAM of de NCG daarvoor? Onderschrijft de Minister de argumenten van NAM en de NCG hiervoor? Zo ja, op basis waarvan? Zo nee, waarom niet en wat betekent dit voor de versterkingsopgave?
- 310 Wat was de rol van het SodM bij het tot stand komen van het rapport Meijdam?
- 311 Waarom maakt het SodM geen gebruik meer van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) voor kennis op het gebied van de externe veiligheid?

- Nr. Vraag
- 312 Deelt u de mening van de SodM dat alle inrichtingen die vallen onder het Besluit Externe Veiligheid, inclusief mijnbouwwerken, hun reeds bestaande kwantitatieve risicoanalyse voor het vaststellen van het «plaatsgebonden risico» en het «groepsrisico voor omwonenden» zo spoedig mogelijk dien uit te breiden met scenarios voor aardbevingen en faalkansen van insluitsystemen onder aardbevingsbelasting? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wanneer dienen deze analyses uitgevoerd te zijn en hoe worden deze risico's in de tussentijd beheerst?
- 313 Waarom is het nog niet mogelijk om nu al in het versterkingsprogramma uit te gaan van de seismische dreiging en risico analyse van de NAM in plaats van de PGA-kaarten van het KNMI?
- 314 Wat is de deadline voor de door SodM onder adviespunt vier genoemde analyse van het maatschappelijke risico?
- 315 Heeft u NAM al opdracht gegeven om in januari het maatschappelijk veiligheidsrisico, zoals in principe overeengekomen door SodM en Commissie Meijdam, te berekenen? Zo nee, waarom niet?
- 316 Kunt u aangeven wanneer u van NAM verwacht om de analyse van het maatschappelijk veiligheidsrisico berekend te hebben?
- 317 Onderschrijft u de conclusie van SodM dat productieverlaging leidt tot verandering in bodemdalingssnelheid? Zo ja, wat betekent dat voor het (systeem)toezicht van SodM op NAM, dat concludeert geen verandering in bodemdalingssnelheid te zien? Zo nee, wat is volgens u het effect van productieverandering op bodemdalingssnelheid en waar baseert u dat op?
- 318 Wat betekenen de grote verschillen tussen de uitkomsten van de NAM studies en studies van TNO en CBS voor het systeemtoezicht op NAM? Indien dit geen effect heeft, waarom niet en zijn er andere industriële sectoren te noemen waar het toezicht niet is aangescherpt na het optreden van grote risico's en gevolgen voor direct omwonenden?
- 319 Hoe verklaart u het feit dat de NAM concludeert dat minder gas geen effect heeft op de bodemdalingssnelheid terwijl TU Delft in opdracht van SodM tot een positief resultaat komt, waarbij de bodemdalingssnelheid met een factor twee afneemt, heeft de NAM hier de feiten te positief geïnterpreteerd?
- 320 SodM, onderbouwd met berekeningen CBS, TNO en TU Delft, heeft forse kritiek op de analyses van NAM onder andere ten aanzien van bodemdaling, seismiciteit en dreigingsrisico, en op de rapportage en meet- en regelprotocol, bent u het eens met deze kritiek? Kunt u een reactie geven op de verschillende zeer kritische noten van SodM bij de NAM analyse?
- 321 SodM heeft nu al jaren zware kritiek op berekeningen en analyses van NAM, welke gevolgen verbindt u aan dit aanhoudende falen van NAM als operator van het veld?
- 322 Waarom heeft u er niet voor gekozen om de winning rond Appingedam te beperken, gezien volgens SodM daar in het afgelopen jaar aantoonbaar meer seismiciteit is?
- 323 Deelt u de mening van SodM dat de rapportage en de uitvoering van het Meet- en Regelprotocol van NAM nog aanzienlijke verbetering (referentie 4.1) behoeft? Zo nee, waarom niet en waar baseert u dat op? Zo ja, op welke termijn dienen deze verbeteringen doorgevoerd te zijn en wat betekent dit voor toekomstige vergunningverlener voor mijnbouwactiviteiten? Indien geen invloed op toekomstige vergunningverlening, waarom niet?

- Nr. Vraag
- 324 Hoe kunt u spreken van het vooropstellen van de veiligheid van Groningers als in de analyses van NAM het minimaliseren van het seismisch risico ontbreekt als criterium ontbreekt?
- 325 Hoe gaat u ervoor zorgen dat NAM de rapportage en het meet- en regelprotocol gaat verbeteren zoals geadviseerd door SodM? Binnen welke termijn?
- 326 Noopt de analyse van internationale experts dat «Geconstateerd wordt dat deze relatie voor Groningen voor bevingen met grotere magnitude resulteert in veel lagere grondversnellingen dan elders in de wereld voor vergelijkbare bevingen wordt waargenomen, zelfs als daarbij rekening wordt gehouden met de verschillen in lokale bovengrond.» u kritisch te kijken naar de analyse van NAM? Zo ja, heeft NAM hiervoor al een verklaring kunnen geven, en als dit niet het geval is welke conclusies trekt u daaruit?
- 327 Bent u voornemens om NAM te vragen om in lijn met de conclusies van internationale experts NAM ook andere modellen dient uit te werken? Zo nee, waarom niet?
- 328 Onderschrijft u de conclusie van SodM dat vanwege de uitgangspunten van het v2 GMPE model voor de extrapolatie naar zwaardere, niet waargenomen bevingen de door de NAM gepresenteerde seismische dreiging en daarmee het risico mogelijk een onderschatting zou kunnen zijn van de daadwerkelijke seismische dreiging en risico? Zo ja, wat betekent dit voor het huidige gasbesluit en toekomstige gasbesluiten, voor de veiligheid van Groningers en voor de versterkingsopgave? Zo nee, waarom niet en op basis van welke gegevens?
- 329 Onderschrijft u de volgende passage uit het rapport van SodM zin voor zin? En zo ja, welke gevolgen heeft dit voor de gaswinning, de veiligheid van Groningers en het beleid van de Nationaal Coördinator Groningen? Zo nee, waarom niet en waarop baseert u dit? «SodM vindt het grote aantal gebouwen met een risico hoger dan 10-5/jaar in Bedum, Appingedam, Delfzijl en de stad Groningen opvallend. Deze vallen buiten het prioritaire «kerngebied» (fase 1) van het versterkingsprogramma van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) (Figuur 5.4; referentie 5.6). Een deel van deze gebouwen, vooral in Bedum, in de stad Groningen en in delen van Delfzijl, liggen eveneens buiten het fase 2 prioritaire gebied. De NCG baseert zijn versterkingsprogramma op dit moment op de dreigingkaarten van het KNMI van 16 oktober 2015 [referentie 5.5] en gaat daarbij uit van de 0,3g en 0,2g contouren. In deze dreigingskaart is echter nog geen rekening gehouden met de lokale reactie van de ondergrond (zie ook paragraaf 5.2.3). Daarnaast speelt de kwetsbaarheid van de gebouwen een belangrijke rol bij de bepaling van het daadwerkelijke overlijdensrisico waaraan mensen worden blootgesteld.»
- 330 Hoeveel gebouwen die zonder aardbevingen onder de bouwnorm vallen zijn buiten beschouwing gelaten en wat zijn hiervan de risico's?
- 331 Waarom maken 110.000 schuren en bijgebouwen geen onderdeel uit van de risicoanalyse van de NAM?
- 332 Hoe betrouwbaar zijn de dreigingskaarten van het KNMI als er nog geen rekening is gehouden met de lokale reactie van de ondergrond en de kwetsbaarheid van gebouwen in het bepalen van het overlijdensrisico waaraan mensen worden blootgesteld?
- 333 Bent u voornemens om de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) te verzoeken om het advies van SodM op te volgen om het versterkingsgebied te optimaliseren op basis van de analyse van NAM?

- Nr. Vraag
- 334 In het advies van SodM over de gaswinning wordt in paragraaf 5.4.1.5 verwezen naar referentie 5.7 «Inzichtelijk maken groepsrisico», brief NAM, 30 november 2015. Kan deze brief naar de Kamer worden gestuurd, aangezien de NAM deze brief niet heeft gepubliceerd?
- 335 Betekent de verbeterde kijk op de ondiepe ondergrond en de daardoor veranderde seismische dreiging en risico's dat meer gebouwen worden bedreigd dan het aantal in het «te verstevigen gebied» van de NCG in zijn MJP? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat betekent dit voor de omvang van de verstevigingsoperatie en de haalbaarheid om dit binnen de gestelde termijnen af te ronden?
- 336 Waarom maken schuren en bijgebouwen geen onderdeel uit van de analyse?
- 337 Waarom wordt een flatgebouw, dat bestaat uit meerdere woningen, als 1 object beschouwd?
- 338 Waarom heeft de commissie Meijdam er voor gekozen om geformuleerd basisveiligheidsrisico niet samen te laten vallen met een acceptabel niveau van de gevolgen?
- 339 Wat is volgens u de betekenis van de opmerkingen van SodM dat de analyse van NAM overige gebouwen en gebouwen die ver onder de bouwnorm vallen niet heeft meegenomen?
- 340 Waarom kijkt NAM enkel naar de kans op overlijden en niet naar het voorkomen en beperken van de kans op mijnbouwschade, zoals vastgelegd in de Mijnbouwwet?
- 341 Bent u bereid de veiligheidsdefinitie van SodM op basis van de Mijnbouwwet, waarbij ook schade aan gebouwen beperkt een voorkomen moet worden, te volgen in plaats van de nauwe definitie van de NAM en de commissie Meijdam te hanteren, die uitgaat van kans op overlijden?
- 342 Deelt u de conclusie van SodM dat op dit moment alle nadruk ligt in de rapporten van NAM en bij de normontwikkeling door de commissie Meijdam op het gebied van het overlijdensrisico en dat belangrijk is om, in aanloop naar het winningsplan 2016, aandacht te vragen voor de brede interpretatie van het begrip veiligheid in de Mijnbouwwet waarin sprake is van aard en omvang van de mogelijke schade aan gebouwen en infrastructuur, inclusief de (niet) structurele schade waaraan geen of slechts een heel beperkt overlijdensrisico verbonden is? Zo ja, hoe zorgt u ervoor dat hier invulling aan wordt gegeven?
- 343 Onderschrijft u de opmerking van de SodM dat het heel duidelijk blijft dat de basis voor het voorkomen van aardbevingen ligt bij verlagen van het productieniveau en bij de productieverdeling? Welke conclusies trekt u daaruit?
- 344 Wetende dat NAM tot dusver nimmer zelf een productieverlaging heeft voorgesteld, is het dan aannemelijk dat uw verzoek aan NAM om te kijken naar een verdere productieverlaging zin heeft?
- 345 Deelt u de mening van SodM dat de aanpak aan de bron (het seismisch risico terugbrengen door de productie te beperken) effectief is gebleken? Dat deze aanpak snel werkt, op alle woningen in het gebied, goed te monitoren is en het de omvang en duur van het versterkingsprogramma beperkt? Zo ja, hoe komt dit tot uiting in uw gasbesluit en in toekomstige vergunningverlening voor mijnbouwactiviteiten? Zo nee, waarom niet en wat is volgens u dan de meest effectieve methode om mijnbouwschade te voorkomen en beperken, zoals de Mijnbouwwet voorschrijft, en hoe komt dit tot uiting in toekomstige vergunningverlening voor mijnbouwactiviteiten?
- 346 Wat verstaat het SodM precies onder drukhandhaving?

- Nr. Vraag
- 347 Wat wordt bedoeld met productfluctuaties? Op welke onderzoeken baseert u de aanname dat een constante productie van 27 miljard m³ gunstiger is voor de veiligheid van Groningen dan een significant lager productie met enkel pieken bij extreem koude winters?
- 348 Wat is de reden dat de tweede aanbeveling van SODM over de productieverdeling op basis van seismisch risico nog niet is opgevolgd?
- 349 Wat betekent «in beginsel» in de zinsnede «de commissie Meijdam, het SodM en andere instellingen zijn in beginsel met elkaar een methode overeengekomen om dit maatschappelijk risico te bepalen»?
- 350 Hoe is het advies van de commissie Meijdam te operationaliseren naar handhaafbare criteria, ook voor de lange termijn?
- 351 Hoe luidt de operationalisering (wat zijn de handhaafbare criteria) van seismische dreiging en -risico's van de commissie Meijdam? Waarom heeft de commissie Meijdam geen lange termijn grens geoperationaliseerd voor het begrip seismische dreiging?
- 352 Kunt u aangeven hoe half jaarlijkse updates zich verhouden met het vaststellen van een winningsplan en winningsbesluit? Blijft het wel mogelijk om met halfjaarlijkse aanpassingen nieuwe afspraken door middel van een winningsbesluit voor te leggen aan de rechter?
- 353 Bent u van plan om het onafhankelijk kenniscentrum voor de nationale systematiek voor de ontwikkeling van die hazardberekeningen te vormen, zoals geadviseerd door de Commissie Meijdam te vormen?
- 354 Bent u bereid om dit onafhankelijke kenniscentrum vorm te geven door een samenwerkingsverband tussen KNMI en TNO?
- 355 Wanneer gaat u dit onafhankelijke kenniscentrum instellen? Bent u bereid om dit zo snel mogelijk, bij voorkeur in het eerste kwartaal van 2016 te doen?
- 356 Bent u het ermee eens dat NAM niet onafhankelijk is en daarmee enkel als rol moet hebben om informatie aan te leveren voor het kenniscentrum?
- 357 Bent u voornemens om in een periode van vijf jaar het individueel risico bij woningen terug te brengen tot 10-5 zoals de Commissie Meijdam adviseert? Zo ja, waarom komt deze termijn dan niet terug in het meerjarenprogramma van de NCG?
- 358 Zijn de gegevens bij NAM beschikbaar om het maatschappelijk veiligheidsrisico te berekenen? Wat is het verschil tussen het groepsrisico als eerder berekend door SodM voor Loppersum en het maatschappelijk veiligheidsrisico zoals nu gedefinieerd door de commissie Meijdam in samenspraak met SodM?
- 359 Op welke wijze wordt de veiligheid van schoolgebouwen en andere gebouwen waarin veel mensen samenkomen geborgd in het gehele mijnbouwgebied waar sprake is van verhoogde seismische dreiging?
- 360 Wat is reden dat een eigen definitie van groepsrisico door de commissie Meijdam wordt voorgesteld voor de Groningen situatie? Gaat de definitie voor maatschappelijk risico ook gelden voor andere mijnbouwactiviteiten en in hoeverre sluit deze aan bij de ontwikkeling van alternatieven voor het groepsrisico waar het Ministerie van I&M aan werkt in het kader van de Omgevingswet? Zo ja, welke gevolgen heeft dit voor wet- en regelgeving m.b.t. externe veiligheid en wat is de mening van het Ministerie van I&M en de Inspectie IL&T over de door de commissie-Meijdam voorgestelde definitie? Zo nee, waarom niet?

- Nr. Vraag
- 361 Onderschrijft u de door de commissie-Meijdam samen met SodM vastgestelde definitie van het maatschappelijke veiligheidsrisico?
- 362 Geeft u NAM de opdracht om het maatschappelijk veiligheidsrisico uit te rekenen en te laten toetsen door het SodM? Zijn de berekeningen gereed voorafgaand aan het Kamerdebat over gaswinning in Groningen? Zo nee, waarom niet en op welke termijn zijn de berekeningen dan wel beschikbaar?
- 363 Neemt u het advies van de commissie over de legitimatie van de aardgaswinning over? Zo ja, op welke manier en op welke termijn informeert u de Kamer over principes waaronder het toelaatbaar is dat industriële activiteiten schade toebrengen aan bv. woningen? Zo nee, waarom niet?
- 364 Welke verantwoordelijkheden en invloed heeft de Nationaal Coördinator Groningen?
- 365 Wat is de relatie tussen de Nationaal Coördinator Groningen en het Centrum voor Veilig Wonen (CVW)?
- 366 Hoe wordt omgegaan met schadegevallen die een compensatie aangeboden hebben gekregen, maar die niet beschikken over eigen middelen om bij te leggen ingeval van reconstructie of nieuwbouw?
- 367 Waarom heeft de regio uitgesproken om het onderdeel «regeling waardevermindering» van het Meerjarenprogramma niet te steunen?
- 368 Bent u van mening dat het wijzigen/beëindigen van de regeling waardevermeerdering recht doet aan de compensatiegedachte die leeft bij de inwoners en bestuurders van Noord Groningen?
- 369 Vindt u het terecht dat ook huizenkopers in de regio gebruik kunnen maken van de regeling waardevermindering om hiermee een stagnerende huizenmarkt en een dalende woningwaarde tegen te gaan?
- 370 Is er een begroting gemaakt van het meerjarenplan (mjp)? Is er volledige financiële dekking van het mjp (dus zowel voor het aardbevingsbestendige als het kansrijke deel)?
- 371 Deelt u het uitgangspunt dat extra kosten die direct of indirect samenhangen met de gevolgen van de gaswinning en/of de reguliere verantwoordelijkheid van provincie en gemeenten te boven gaan, niet in de begrotingen van decentrale overheden terecht mogen komen? Kun t u uw antwoord toelichten?
- 372 Vindt u dat Groningen dat kampt met krimp en waar de leefbaarheid onder druk staat groter is dan de contouren waarbinnen de versterking plaats vindt?
- 373 Waarom komt de gemeente Oldambt niet voor in het programma van de Nationaal Coördinator Groningen terwijl hier binnen de regio Oost sprake is van een hoge productie?
- 374 Hoeveel huizen van het type die in Italië op een schudtafel is getest, staan er in de provincie Groningen boven het Groningenveld met een marge buiten het veld van 5 kilometer? Hoeveel steens huizen staan er in dit zelfde gebied? Wat betekent dit voor de veiligheid van Groningers, voor de versterkingsoperatie en voor het niveau van gaswinning?
- 375 Waarom is ervoor gekozen om de uitspraak van de onafhankelijk arbiter in het schaderegelingsproces in beginsel bindend voor NAM en CVW te verklaren en niet bindend?
- 376 Waarom wordt in het proces voor schadeafhandeling niet gesproken over mijnbouwschade, maar enkel over aardbevingschade? Betekent dit dat er meerdere trajecten naast elkaar blijven bestaan, een voor aardbevingschade en een voor overige mijnbouwschade?

- Nr. Vraag
- 377 Wordt aardbeving- en mijnbouwschade vastgesteld aan de hand van een contourenkaart of aan de hand van werkelijk vastgestelde schade?
- 378 Hoe is de financiering van de vesterkingsopgave geborgd, zodat de voortgang niet belemmerd wordt door telkens terugkerende onderhandelingen over financiën?
- 379 Is er een begroting gemaakt voor het MJP? Kunt u hier inzage in geven?
- 380 Wordt het MJP gefinancierd uit het waarborgfonds mijnbouwschade? Zo nee, uit welke financieringsbronnen wordt het MJP gefinancierd? Zo ja, voor welk bedrag?
- 381 Kunt u per onderdeel van het MJP een overzicht maken van de kosten en de manier waarop dit financieel gedekt wordt.
- 382 Is er financiële dekking van het volledige MJP (dus zowel voor het Aardbevingsbestendige deel als het Kansrijke deel van het MJP?).
- 383 Heeft u een begroting gemaakt voor de MJP, zo ja, kan deze naar de Kamer gestuurd worden, en zo niet, waarom niet?
- 384 Kunt u toelichten welke gevolgen het overdragen van complexe gevallen heeft aan de NCG? Draagt de CVW gevallen waarbij de schade complex blijkt te zijn waarvan de schade is gemeld voor 1 januari 2016 over aan de NCG of aan NAM?
- 385 Kunt u toelichten waarom CVW niet toegerust was om complexe schades te behandelen?
- 386 Kunt u toelichten waarom gekozen is voor de inrichting dat degene die als kernstaak het meerjarenprogramma moet aansturen zich ook met de langlopende, complexe schades bezig houdt?
- 387 Kunt u aangeven of de onafhankelijke raadsman bevoegd wordt om klachten over versterking, naast klachten over schadeafhandeling, te behandelen? Zo ja, is hiervoor het protocol van de onafhankelijke raadsman aangepast?
- 388 Bij hoeveel gebouwen waar tijdelijke verstevigingsmaatregelen genomen zijn is alsnog overgegaan tot ontruiming door vervolgschade als gevolg van mijnbouwschade, weersomstandigheden of andere oorzaken?
- 389 Binnen welk termijn moet het CVW de onderzoeks/inspectie-resultaten beschikbaar stellen aan de gemeenten?
- 390 Welke consequenties voor het CVW heeft het niet tijdig aanleveren van de onderzoeks/inspectie-resultaten aan de gemeenten?
- 391 Kunt u aangeven op welke termijn u, althans de onder uw verantwoordelijkheid vallende Rijksdienst Groningen en de NCG, een kritische beoordeling organiseren van de NPR en de PGA kaart? Wat houdt deze beoordeling volgens u in?
- 392 Houdt volgens u deze beoordeling verband met het verschil in PGA kaarten van NAM en KNMI? Wie wordt er allemaal bij deze beoordeling betrokken? Heeft het SodM hier een rol in? Zo nee, waarom niet? Is het mogelijk om deze beoordeling voor juli 2016 te organiseren?
- 393 Kunt u aangeven wanneer in Groningen de norm voor bouwwerken, net als in de rest van Nederland, 10-5 is? Kunt u een schatting geven om hoeveel woningen het gaat die niet voldoen aan de 10-5 norm?
- 394 Gezien onderzoeken aangeven dat de seismiciteit waarschijnlijk in de toekomst zal toenemen, in welke termijn denkt u ervoor te kunnen zorgen dat de bestaande bouwwerken in Groningen worden versterkt tot een niveau van 10-5?
- 395 Wat is de huidige stand van zaken van de versterkingsopgave? Hoeveel huizen zijn er tot nu toe versterkt?

- Nr. Vraag
- 396 Hoe lang wordt tijdelijk uitgegaan van de norm van 10-4 voor bestaande bouw? Kunt u garanderen dat alle bouwwerken in Groningen in 2012 aan de norm van 10-5 voldoen?
- 397 Hoe past het vasthouden aan de eerder gekozen prioritering door de NCG bij het gevolg geven aan het advies van SodM?
- 398 Bestaat er de kans dat buiten de PGA=0,2 g contour, waar de NCG mee werkt, mijnbouwschade optreedt aan gebouwen, infrastructuur en grondbezit? Zo ja, hoe groot is deze kans en vallen deze gebieden binnen het mandaat van de NCG?
- 399 Kijkt de NCG bij de agrarische sector enkel gekeken naar mijnbouwschade aan de gebouwen, of ook naar mijnbouwschade aan landbouwareaal en drainagesystemen? Indien enkel naar bebouwing: wat is daar de onderbouwing van en waarom geldt inklinking van de bodem door gaswinning niet als mijnbouwschade?
- 400 Wanneer komt de evaluatie van heft in eigen hand richting de Kamer?
- 401 Aan welke eisen gaat de evaluatie van heft in eigen hand voldoen?
- 402 Kan de regeling heft in eigen hand eerder opengesteld worden als eigenaren van woningen dit prettiger vinden werken?
- 403 Wat betekent het niet beschikbaar zijn van een Nederlandse Praktijkrichtlijn (NPR) voor aardbevingsbestendig bouwen van infrastructuur voor de veiligheid van infrastructuur in het seismisch bedreigde gebied, en meer specifiek voor de veiligheid van infrastructuur, installaties en activiteiten die vallen onder het BRZO en het Besluit externe veiligheid buisleidingen (BEVB)?
- 404 Wat betekenen de methodische onzekerheden rond het omgaan met aardbevingsrisico's en seismische risico's voor de betrouwbaarheid van bestaande risicoanalyses van installaties en activiteiten die vallen onder het BRZO en het BEVB? Wat betekent deze methodologische onzekerheid voor de risicoanalyse van mogelijke vervolgschades van mijnbouwschade
- 405 Kunt u toelichten of er wel of niet een uitkoopregeling komt als laatste alternatief, indien eigenaren er niet in slagen hun woning te verkopen? Zo ja, wanneer wordt dit bekend en welke voorwaarden worden hieraan gesteld? In hoeverre wordt gekeken naar de regeling die in Moerdijk van toepassing is?
- 406 Als er waardedaling heeft plaatsgevonden door de gaswinning, welke waarde van het huis wordt gebruikt voor de koop-sloop regeling?
- 407 Wat wordt concreet bedoeld met de volgende passage: «Waardebepaling voor koop-sloop dient per geval te gebeuren. In het geval de woning om bouwkundige redenen aan het bestand onttrokken kan en moet worden, is het voorstel om de waardebepaling aan te laten sluiten bij de onteigeningssystematiek waar schadeloosstelling de kern is. Met dien verstande dat dit wordt gecorrigeerd voor de waardedaling.»? Betekent dit dat een eigenaar van een woning die door mijnbouwschade in waarde is gedaald minder vergoed krijgt dan de eigenaar van een woning die door aardbevingschade in waarde is gedaald? Waarom wordt afgeweken van de onteigeningssystematiek waar schadeloosstelling de kern is?
- 408 Kunt u toelichten of de NCG de capaciteit heeft om complexe gevallen te behandelen? Is dit onderdeel van het huidige budget van 12 miljoen voor de Rijksdienst Groningen?
- 409 Krijgt de Kamer inzicht in de stand van zaken begroting? Zo ja, wanneer? Zo nee, waarom niet?
- 410 Kunt u toelichten of eerst bij alle bestaande, onopgeloste complexe gevallen een intakegesprek wordt gehouden, wat tot gevolg heeft dat de vlotte behandeling van deze zaken verder wordt vertraagd?

- Nr. Vraag
- 411 Worden de onderzoeksrapporten zodra deze zijn afgerond openbaar gepubliceerd?
- 412 Kunt u toelichten waarom de kosten van de arbiter aardbevingschade niet ten laste komen van NAM?
- 413 Zorgt het niet voor veel vertraging en onvrede dat complexe schades eerst zijn overgeheveld naar CVW en nu volgens het meerjarenprogramma alle schades die gemeld zijn tot 1 januari 2016 toch afgehandeld dienen te worden door NAM? Is het dus zo dat dezelfde complexe schades waar de NAM eerst niet uitkwam nu toch weer terug worden gelegd bij NAM? Kunt u aangeven of dit bij deze eigenaren met complexe schades leidt tot frustratie en vertraging in de behandeling van hun zaak?
- 414 Waarom is er gekozen voor rechters en oud-rechters als arbiters?
- 415 Hoe verhoudt zich de primaire verantwoordelijkheid van de bewoner met de integrale aanpak van de opgave voor schadeafhandeling, versterking en energietransitie?
- 416 Kunt u aangeven waarom u voor het nieuwe winningsplan een andere verdeling over de productieclusters overweegt terwijl de nieuwe PGA kaart juist aantoont dat de seismische risico's zich steeds meer concentreren in het Loppersumcluster?
- 417 Kunt u toelichten hoe wordt omgegaan met schoolgebouwen die nog niet afgeschreven zijn die nu moeten worden verbouwd? Wie draait dan op voor de kosten?
- 418 Kunt u aangeven of bij het versterken van schoolgebouwen ook rekening wordt gehouden met krimp en het behoud van identiteit?
- 419 Kunt u een schatting geven van de schade aan mestkelders en drainage? Wat houden de onderzoeksprotocollen in?